

„Vem kaj!“ reče sestra, „izujva čevljuje in nogovice, pa je zagrebiva. — „Dá, to storiva!“

V tihem mirnem kotu za germovjem na vertu urno izkopljeta globoko jamo, izujeta žalostno svoje čevljuje in nogovice ter je slovesno položita v jamo, zasujeta je z zemljó, in — vse je bilo gotovo.

„Zdaj prineseva še krasnih cvetlic in napraviva lesen križec,“ poreče sestra.

Storila sta to. —

Polno krilo je imela deklica duhtečih cvetlic, in bratec je nesel lesen križec v roki. — Naglo skočita h germovju, mračilo se je že, nekaj nezapodljiv strah ju obide; — ali, kje je grob? — „Tù!“ — „Né!“ — „Tù!“ — „O né!“ — Iskala sta ga in iskala, pa nista ga mogla najti. —

Čedalje bolj je nastajala temá in debela megla se je plegla na germovje. — Otroka sta se tresla strahú.

„Oh, najini čevljici! najine nogovice!“ sta zdihovala.

Naposled se primeta trudna za roki ter hitita v hišo. — Bósa skočita k očetu. — Padeta mu v odprto naročje, ter jokaje pravita: „Oh zgubila sva, pa ne moreva več najti!“

„Ne najdemo je več tukaj!“ rekel je prebledeli oče ter vsi trije jokajo in prelivajo britke solzé.

I. Z. Vesely.

Plačilo poštenja.

V nekej vasi na Piemonteškem pod belimi snežniki, ne daleč od starega mesta Turina, živel je mlad človek po imenu Juri. Očeta in mater zgubivši bil je popolnoma siromak, ter se je le s tem slabo preživel, kar si je v potu svojega obraza zaslužil v hišah bolj premožnih kmetovalcev, ki so ga za poljska dela potrebovali. Gospodu župniku tistega kraja se je zelo smilil ubogi Juri, ktereга lepa in čversta obnaša je razodevala dobro in nepokvarjeno sercé. Vzeli so ga k sebi in so si prizadevali, da bi ga podučili v potrebnih vědah, kedar jim je čas dopuščal. Po očetovsko so skerbili za-nj in ga učili, kako naj voljno prenaša vse križe in težave človeškega življenja, kako naj vselej pošteno in pobožno živi, ter mu so obljubili, da bo dobri Bog, ki je oče vseh sirot, gotovo enkrat njegove lepe čednosti poplačal.

Nekega večera gré Juri z nekim drugim kmečkim mladenčem, kteremu je bilo imé Tomaž, iz polja domú. Skorej zmiraj sta bila skupaj in ljubila sta se kakor brata. S poljskim orodjem na rami sta šla pevaje v večernem mraku proti domu. Ne daleč od sebe zagleda Juri naenkrat na cesti nekaj ležati. Da bi zvedel, kaj da je, vzdigne reč in vidi, da je jako težka. „Tomaž!“ pokliče prijatelja, „pojdi sim, morda nama danes sreča pomaga.“ Urno stegne zdaj roko po najdenej reči, in kaj je bilo — ? Mošnja polna zlatih in srebrnih novcev. Kdo si more misliti veselje, katero sta občutila uboga delavca, ko sta takó nenadoma obogatela?

Mislila sta že v duhu, kako bota z najdenimi novci gospodarila ter sta pre-mišljevala veliko srečo, koja jima je tako naglo zasijala. Toda ne dolgo in neka otožnost se polasti Jurjevega srcá. Tiho reče svojemu tovaršu: „Kaj praviš ljubi Tomaž, ali smeja misliti, da so najdeni novci naša lastnina? Somenj v mestu je ravno danes končan in gotovo je novce kak tergovce zgubil.“

„Prav imaš, prijatelj,“ odgovori Tomaž. Veselila sva se že v duhu svoje sreče, toda nesrečni človek, ki je te novce zgubil, živi berž ko ne v največem obupu nad svojo zgubo. Te novce obdržati bi bila tatvina in ne mogla bi jih rabiti z mirno vestjó.“ —

„Poslušaj me tedaj!“ reče Juri „druzega soveta ne vém, nego vse to našemu dobremu gospodu župniku povedati. Gospod župnik, ki so nama že toliko dobrot skazali, bodo nama vedeli tudi v tej reči svetovati.“

Tako se pogovarjaje prideta v hišo pobožnega duhovna, ki se je zelo čudil nad odkritoserčnostjo in tako blagim poštenjem ubogih mladenčev. Rekel jima je: „Ako najdemo pravega gospodarja zgubljenih novcev, obljubim vama, da bota gotovo dobila plačilo, kakoršno se vajinemu poštenju spodobi. Ako bi se pa primerilo, da bi se nihče ne našel, prišli bodo ti novci revežem v dobro. A vi dva sta zadosti revna, in jaz mislim, da popolnoma po volji božje previdnosti ravnam, ako je v vajin prid obernem.“

Kmalu potem je bilo v mestu Turinu in po vseh cerkvah piemonteške dežele oznanjeno, da je bilo pred kratkem 15.000 lir (laških novcev) najdenih, ktere se bodo pošteno tistemu nazaj dale, kteri se more izkazati, da so njegove. Toda dve leti ste pretekli in nihče se ni za-nje oglasil. Čez dve leti pokličejo gospod župnik Jurja in Tomaža k sebi in jima rekó: „Ljuba moja! veselita se lepega darú, ki ga je vama Bog naklonil, ter pametno ravnajta ž njim. Ti novci, ki ste je pred dvema letoma našla in za ktere se ni nihče oglasil, dasiravno smo je po cerkvah in časopisih oznanili, so še zdaj brez gospodarja in brez vsega pomislika se jih smeta poslužiti. Ako bi se pa vendar kedaj primerilo, da bi se našel njih pravi lastnik, morata je sicer nazaj dati, toda do tistega časa smeta je, brez da bi se vrednost najdenih novcev zmanjšala, v svojo korist obrniti.“

Z velikim veseljem sta sprejela prijatelja ta modri svet svojega dobrega dušnega pastirja. Kupila sta si zemljišče in primerno stanovanje in jela sta prav pridno kmetovati. Pozneje sta se oženila in Bog jima je dal pridne otroke, ki so delali svojim staršem mnogo veselja. Pa je tudi blagoslov božji prebival v njunih hišah, kajti polje je bilo rodovitno, pridelki so bili vsako leto obilni in v hiši je kraljevala zadovoljnost, sloga in mir.

Med tem so gospod župnik zboleli in umerli. Zgubo tako milega in dobrotljivega možá sta Juri in Tomaž bitko obžalovala, in ker sta si mislila, da bota tudi ona prej ali pozneje morala svet zapustiti, in da bodo njuni otroci prevzeli premoženje, ktero bi morda še kedaj pravi gospodar nazaj hotel imeti, sklenila sta, da bi si vést upokojila, pri novem gospodu župniku od veljavnih mož podpisano pismo shraniti, v kterem sta vso prigodbo in svojo terdno voljo razodela, da najdeno blagó njegovemu pravemu lastniku, kadarkoli se najde, zopet pošteno nazaj dati želita.

Preteklo je celih deset let in oba prijatelja sta živela s svojima družinama mirno in zadovoljno. Nekega jutra vidi Juri skozi okno, da se je ne daleč od njegove hiše voz zvernili. Hitro hitijo popotnikom pomagat. Ko je bilo zopet vse v lepem redu, brez da bi se bila kaka posebno velika nesreča zgodila, reče eden izmed tujih gospodov: „Na tem mestu pa imam vendar zmiraj nesrečo! Pred dvanajstimi leti sem ravno tukaj 15.000 lir zgubil, a zdaj sem bil zopet v nevarnosti svoje drago življenje zgubiti!“

„Kaj govorite, kaj!“ reče Juri, ki je pazljivo poslušal gospoda. „Zakaj pa niste popraševali po zgubljenih novcih?“

„To mi ni bilo mogoče,“ odgovori tujec, „moral sem popotovati v Indijo. Barka me ni mogla čakati dalje nego do odločenega dneva, in ko bi bil takrat svoje potovanje odložil, imel bi zdaj mnogo več škode, nego so bili vredni zgubljeni denarji.“

Juri in njegov prijatelj Tomaž sta bila zelo vesela, ko sta slišala te besede. Še bolj prijazno sta ravnala s tujim gospodom in prosila sta ga, da bi pri njima prenočil. Gospod je bil s to ponudbo zadovoljen.

Drugi dan sta Juri in Tomaž popotnikom veliko kosilo naredila. Po kosilu sta je vodila po vseh oddelkih svojega stanovanja, pokazala sta jim lep in velik vert, plodne njive in polja, travnike, črede in še veliko drugih reči. Tujci niso vedeli, kako bi povernili prijaznost tako dobrima človekoma. Ko se napravljajo zopet na pot in se Jurju za lepo postrežbo zahvaljujejo, stopi Juri pred najimenitnejšega gospoda in mu reče: „Vse, kar tukaj vidite, je vaše!“ In Tomaž je djal: „Novci, ki ste je ravno pred dvanajstimi leti zgubili, prišli so v najine roké. Ko sva pa videla, da se nihče za-nje ne oglasi, obrnila sva je v to posestvo s trdnim sklepom, da hočeva ves kapital pravemu gospodarju zopet nazaj odrajtati, kedar se oglasi. Novci so tedaj vaši, potem takem tudi vse naše premoženje. Ako bi pa bila midva poprej umerla, izročila sva gospodu župniku pismo, v katerem sva svoj namén razodela.“

Ves zavzet bere tujec pismo in ne more si kaj, da ne bi izustil: „Oj koliko poštenje! Kako blago srcé imata ta dva človeka!“ — Nadalje ju vpraša: „Ali imata še kaj drugega posestva?“ „Nimava drugega nič“ odgovorita, „in če bi znabiti koga potrebovali, da vam odsihmal vaše posestvo oskerbuje, tukaj je družina, ktera se vam rada tudi zanaprej v službo ponudi.“

„Tako redko poštenje je drugega plačila vredno,“ reče tujji gospod. „Moja kupčija se je prav dobro obnesla in nič srečnejši ne bi bil, ako bi vama, dobra človeka, to posestvo nazaj vzel. Bog ne daj tega! Pa tudi jaz nočem žaliti previdnosti božje, da bi vama vzel srečo, ktero je vama Bog sam naklonil. Srečno vživajta vse, kar sta si z mojimi novci pridobila, pa tudi moje blagó, ktero sta pred dvanajstimi leti našla, vama in vašim dobrim otročičem darujem!“ To rekši je raztergal pismo, ktero so hranili gospod župnik. Juri in Tomaž sta s solzami v očéh objemala svojega dobrotnika, imenovala sta ga očeta, in tudi njemu se je srcé veselja takó topilo, da je ž njima vred jokala.

Pošteno kdor ima srcé,
Po sreči se mu steka vse.

ilgum